Küsimus 6.1. Suutlikkuse suurendamine ja kaasamine kriisivalmiduse tagamiseks

Küsimus

Kas on loodud koolitusprogramme, mis käsitlevad puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse tagamiseks ning need on puudega inimestele ligipääsetavad, hõlmavad linna kõiki sektoreid, näiteks kohalikku omavalitsust, eraettevõtteid, vabaühendusi ja kogukondi? Kas neid koolitusi ja tegevusi kavandatakse ning viiakse ellu puudega inimeste ja puudega inimeste organisatsioonide (PIOde) aktiivsel osalusel?

Kommentaarid

Vastused

3 - Kõigile peamistele valitsus- ja valitsusvälistele asutustele ning kogukonnapõhistele osalistele pakutakse sisulist puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse koolitusi ja tegevusi, mida kavandatakse ning viiakse ellu puudega inimeste ja puudega inimeste organisatsioonide (PIOde) aktiivsel osalusel.

2 - Kriisivalmiduse suurendamise koolitustes ja tegevustes arvestatakse mõningal määral puudega inimestega, kuid need on kättesaadavad üksnes valitsusasutustele, ulatus on piiratud ning puudega inimesi ei kaasata nende kavandamisse ega elluviimisse.

1 - Kriisivalmiduse suurendamise koolitustes ja tegevustes arvestatakse mõningal määral puudega inimestega, kuid need on kättesaadavad ainult osale valitsus- või valitsusvälistest asutustest, neid ei korraldata süsteemselt ning puudega inimesi ei kaasata nende kavandamisse ega elluviimisse.

0 - Puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse suurendamise koolitusi ei pakuta

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Küsimus 7: Info ligipääsetavus
Küsimus
Kas riske ja kriisivalmidust käsitlevad teavitusmaterjalid ning info on esitatud ligipääsetavates ja arusaadavates vormingutes, et tagada puudega inimeste kaasamine?
Kommentaarid
„Kommunikatsioon“ hõlmab keeli, teksti kuvamist, punktkirja, taktiilset kommunikatsiooni, suurt kirja, ligipääsetavat multimeediat, samuti kirjalikke, audio-, lihtsas keeles, inimlugeja abil edastatavaid ning toetavaid ja alternatiivseid kommunikatsiooniviise, -vahendeid ja -vorminguid, sealhulgas ligipääsetavat info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat. „Keel“ hõlmab kõneldavaid ja viipekeeli ning muid mittekõnelise keele vorme (puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikkel 2). Puuetega inimeste õiguste konventsiooni ligipääsetavust käsitlevas artiklis 9 sätestatakse, et osalisriigid peavad tagama info jõudmise kõigi inimesteni.
Vastused
3 – Kogu info ja kõik teavitusmaterjalid on puudega inimestele kättesaadavad ja ligipääsetavad erinevates kommunikatsiooniviisides, keeltes ja ligipääsetavates vormingutes. Need on kavandatud puudega inimeste ja puudega inimeste organisatsioonide (PIOde) aktiivsel osalusel.
2 – Suurem osa infost ja teavitusmaterjalidest on puudega inimestele kättesaadav ning ligipääsetav eri keeltes ja vormingutes, kuid nende kavandamisse ei ole kaasatud puudega inimesi ega p.in.org-ne.
1 – Piiratud hulk infot ja teavitusmaterjale on kättesaadav ning ligipääsetav ainult mõnes keeles või vormingus.
0 – Teavet ega teavitusmaterjale ei tehta kättesaadavaks kõigile ligipääsetavates vormingutes.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Põhialus 07: Ühiskonna kriisivalmiduse mõistmine ja tugevdamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine ühiskonna kriisivalmiduse suurendamisse

2013. aasta rahvusvahelise ohuolukordade vähendamise päeva puhul korraldati üleilmne puude ja ohuolukordade teemaline uuring „Elu puude ja ohuolukordadega“. Uuringus osales 5450 vastajat 126 riigist, kellest 52% olid naised ja 48% mehed. Uuringust selgus, et puudega inimesed kõikjal maailmas leiavad, et nende vajaduste kohta küsitakse neilt arvamust harva, samas kui 50% vastanutest soovis osaleda kogukonnapõhises kriisijuhtimises.

Tagada ühiskonna kriisivalmiduse mõistmine ja tugevdamine. Selle põhialuse peamine soovitus on kujundada toetav keskkond, mis edendab vastastikuse abistamise kultuuri ning tunnustab puudega inimeste erinevat suutlikkust ja vajadusi kriisivalmiduse suurendamisel. Põhialus 7 soodustab ka koostööd avaliku ja erasektori, kogukondade ja kodanikuühiskonna organisatsioonide, inimõigustega tegelevate organisatsioonide, naiste ja tüdrukute võimestamisele ning soolise võrdõiguslikkuse küsimustele keskenduvate organisatsioonide, puudega inimeste organisatsioonide ja teiste kohalikul tasandil tegutsevate osaliste vahel.

Sotsiaalne sidusus ja vastastikuse abistamise kultuur võivad aidata vähendada kriiside mõju. Sotsiaalne sidusus peab olema kaasav ja edendama eri sidusrühmade laialdast osalemist.

- Luua ja hoida töös kaasavaid naabruskonna kriisidele reageerimise rühmi, mille liikmed on saanud koolituse puuetega seotud ja muudel asjakohastel teemadel.
- Kaasata vajaduse kohaselt kodanikuühiskonna organisatsioone, puudega inimeste organisatsioone, noorte- ja usurühmi, ametiühinguid, rohujuuretasandi naisorganisatsioone, inimõigustega tegelevaid organisatsioone ning huvikaitserühmi, näiteks puudega inimeste, laste ja noorte, eakate ning rändajate õiguste ja võimestamise eest seisvaid organisatsioone ja võrgustikke.
- Edendada üldist mitmekesisust ja kaasamist, et otsustamisel arvestataks muuhulgas inimeste soo, põlisrahvusesse kuulumise, rassilise ja etnilise tausta, rändetausta, sotsiaal-majandusliku olukorra, geograafilise asukoha, haridusliku ja tööalase tausta, poliitiliste vaadete, seksuaalse sättumuse, sooidentiteedi ning elukogemusega.
- Pakkuda kogukonnarühmadele haridust, koolitusi ja tuge, tagades, et puudega inimesed oleksid nende tegevuse lahutamatu osa.
- Anda kogukonnarühmadele selget teavet riskistsenaariumide ja olemasoleva reageerimissuutlikkuse ning neist tulenevate võimalike arengustsenaariumide kohta.
- Korraldada igas naabruskonnas ametlikke ja mitteametlikke loendusi ning küsitlusi, et selgitada välja haavatavates oludes inimesed, kelle võimalused end ise aidata võivad olla piiratud ja kes võivad seetõttu vajada hädaolukorras pereliikme või muu isiku abi. Vastuste põhjal tuleb kindlaks teha nende vajadused.

- Kasutada puudega inimeste kaasamise ja kriisivalmiduse parandamise alase teadlikkuse suurendamiseks valitsusasutuste tegevusi ning avalikke teavituskampaaniaid, sealhulgas sotsiaal- ja hoolekandeteenuste külastusi ning ametiasutusi, politseijaoskondi, raamatukogusid ja muuseume.
- Kaasata tööandjaid, et nad edastaksid oma töötajatele, sealhulgas puudega töötajatele, kriisidega seotud teavet, suurendaksid nende teadlikkust, kavandaksid toimepidevust ja korraldaksid vajalikke koolitusi.
- Kaasata kohalikku meediat suutlikkuse suurendamisse televisiooni, trükimeedia, sotsiaalmeedia ja muude kanalite kaudu, et meediasisu oleks ligipääsetav ning käsitleks puudega inimesi kaasavat kriisivalmidust.
- Kasutada mobiilseid süsteeme, näiteks telefone ja tahvelarvuteid, ning internetti muuhulgas teabe ühisloomeks ja kriisivalmidust käsitlevate andmete levitamiseks, tagades samal ajal digiligipääsetavuse.
- Tõlkida materjalid kõigisse linnas kasutatavatesse keeltesse ja tagada nende kättesaadavus ligipääsetavates vormingutes.

Küsimus

Kas puudega inimeste organisatsioonid (PIOd) osalevad aktiivselt linna mistahes piirkonnas võimaliku kriisi korral tegutsemise ja sellele reageerimise kavandamises?

Kommentaarid

Sendai raamistikus märgitakse punkti V alapunktis iii:
„Puudega inimestel ja nende organisatsioonidel on väga oluline roll ohuolukordade hindamisel ning konkreetsetele vajadustele kohandatud kavade koostamisel ja rakendamisel, võttes muuhulgas arvesse universaalse disaini põhimõtteid.“
Paljudes riikides juhivad puudega inimesi käsitleva avaliku poliitika kujundamist riigiasutused. Samas tuleb kriisideks valmistumisel ja hädaolukordadele reageerimise kavandamisel arvestada ka kohalike valitsus- ja valitsusväliste organisatsioonidega, nagu MTÜ-d.

Vastused

3 – Kogukonnaorganisatsioonid ja PIOd, kes osutavad teenuseid märkimisväärsele osale linna puudega elanikest, osalevad kogu linnas aktiivselt võimalike kriiside korral tegutsemise ja neile reageerimise kavandamises.

2 – Kavandamises osalevad mitmesugused kogukonnapõhised org ja PIOd, kuid nende osalemine piirdub teatavate linnaosade või kavandamise või reageerimise üksikute aspektidega ning esineb mõningaid puudujääke.

1 – Peamised PIOd toetavad teadlikkuse suurendamist, kuid ei osale aktiivselt kavandamises ega reageerimises.

0 – PIOsid kaasatakse hädaolukordade juhtimisse ning kriisidele reageerimise kavandamisse ja tegevustesse vähe või üldse mitte.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Küsimus 7.2. Puudega inimeste organisatsioonide suutlikkuse suurendamine nende endi poolt ja nende jaoks
Küsimus
Kas on olemas puudega inimeste organisatsioonide (PIOde) koostatud ja neile suunatud kriisivalmiduse suurendamise koolitusprogramme?
Kommentaarid
Sotsiaalne haavatavus tuleneb kriisieelsetest sotsiaalsetest teguritest, mistõttu on inimeste suutlikkus või võimalused hädaolukorraks valmistuda, sellele reageerida ja sellest taastuda piiratud. Sotsiaalne haavatavus hõlmab inimesi, keda võivad nende sotsiaalsed olud ebaproportsionaalselt mõjutada, näiteks vanuse, soo, rassilise kuuluvuse, haiguse või terviseseisundi, puude, kirjaoskuse või sotsiaalse eraldatuse tõttu.
Vastused
3 – PIOdega koostöös korraldatakse koolitusprogramme süsteemselt või sageli, vähemalt kaks korda aastas.
2 – PIOdega koostöös korraldatakse koolitusprogramme, kuid harva – kõige rohkem üks kord aastas.
1 – PIOdega koostöös koolitusprogramme ei korraldata, kuid olemas on puudega inimeste ja nende organisatsioonide kaardistus.
0 – PIOdega koostöös koolitusprogramme ei korraldata ning puudub ka puudega inimeste ja nende organisatsioonide kaardistus.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsiooon
Ajaraam

Põhialus 08: Taristu kriisivalmiduse suurendamine
Täiendus – puudega inimeste kaasamine taristu kriisivalmiduse suurendamisse

Praegu elab linnades pool maailma elanikkonnast ehk 3,5 miljardit inimest. Hinnanguliselt suureneb see näitaja 2050. aastaks kahe kolmandikuni maailma elanikkonnast ehk 6,5 miljardi inimeseni. Kui arvestada, et 15% maailma elanikkonnast on puudega inimesed, võib järeldada, et praegu elab linnades ligikaudu 525 miljonit puudega inimest. See arv suureneb 2030. aastaks 750 miljonini ja 2050. aastaks 975 miljonini. WHO maailma puuete raporti (WHO, 2011) kohaselt suureneb ka 15% osakaal ise, peamiselt elanikkonna vananemise ning krooniliste haiguste, näiteks diabeedi, südame-veresoonkonnahaiguste, vähi ja vaimse tervise häirete üleilmse leviku kasvu tõttu.

Hinnata elutähtsa taristu süsteemide suutlikkust, piisavust ja omavahelisi seoseid ning neid vajaduse korral põhialuses 2 kindlaks tehtud riskide alusel ajakohastada.

Selles põhialuses käsitletakse linna elutähtsa taristu süsteemide suutlikkust tulla toime erinevate kriisistsenaariumidega ning kriisijärgset riskijuhtimist. Selleks tuleb rakendada mitmesuguseid meetmeid, sealhulgas järgmisi:

- Hinnata taristusüsteemide suutlikkust ja piisavust põhialuses 2 kirjeldatud stsenaariumide alusel. Arvestada tuleb paralleelse või alternatiivse taristu võimalike kahjustustega, näiteks mõjuga evakuatsioonivõimele juhul, kui üks või kaks linnast väljuvat teed on blokeeritud. Samuti tuleb hinnata eri süsteemide omavahelisi sõltuvusi, näiteks elektri- või veevarustuse katkemise mõju haigla toimimisele. Selleks võib kasutada selliseid vahendeid nagu INGRID-H ehk puudega inimeste kaasamine haiglate kriisiriskide juhtimisse – metoodika, mis käsitleb haiglate kaasavat ohutust, keskendudes puudega inimestele.[10]
- Teha koostööd ja luua toimivad seosed taristuga tegelevate asutuste ning organisatsioonide, sealhulgas erasektori vahel. See aitab tagada, et projektide prioriseerimisel, kavandamisel, projekteerimisel, elluviimisel ja hooldamisel arvestataks piisavalt kriisivalmidusega. Projektlahendused peavad olema kaasavad ja ligipääsetavad.
- Korraldada hanke- ja ostumenetlusi, mis sisaldavad kohaliku omavalitsuse ja sidusrühmadega nõuetekohaselt kokku lepitud kriisivalmiduse, puudega inimeste kaasamise, sooliste aspektide ning ligipääsetavuse kriteeriume. Nende kriteeriumide järjepidev rakendamine tuleb tagada kogu menetluse vältel.

[10] PAHO WHO https://iris.paho.org/bitstream/handle/10665.2/51059/9789275120521_eng.pdf

- Hinnata hädaolukordade juhtimiseks kasutatava taristu lisakoormuse talumise võimet. See tähendab suutlikkust tulla toime avaliku korra tagamise, hukkunute, evakueerimise ja muude asjaolude tõttu järsult suureneva töökoormusega.
- Puudega inimestel peab olema võimalik kasutada kõiki siin kirjeldatud elutähtsa taristu süsteeme ja rajatisi. Keskkonnatakistustest tulenevad raskused tuleb kindlaks teha ja kõrvaldada. Rehabilitatsioonikeskuste, hädaolukorra varjupaikade ja muude sarnaste asutuste puhul tuleb vältida eraldamist või diskrimineerimist põhjustavate tingimuste loomist.
- Häda- ja kriisiolukordades tuleb inimesi kaitsta vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ning majutus- ja kogunemiskohtades. Seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu soolisele võrdõiguslikkusele, lastele ja noortele, puudega inimestele ning eakatele ja tagada nende erinevate vajadustega arvestamine.

Küsimus 8.1. Kaitse vägivalla eest

Küsimus

Kas hädaolukorra ja/või kriisiolukordade lahendamise kavad koostatakse sisulises koostöös puudega inimeste organisatsioonidega (PIOdega), et kaitsta puudega inimesi ja teisi rühmi vägivalla eest ning arvestada nende vajadustega kriisijärgsetes majutus- ja kogunemiskohtades?

Kommentaarid

Häda- ja kriisiolukordades on oluline kaitsta inimesi vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ja ühistes viibimiskohtades. Seejuures tuleb arvestada inimeste erinevate vajadustega ning pöörata erilist tähelepanu soolistele aspektidele, lastele ja noortele, puudega inimestele ning eakatele.
Kriisijärgsed ühised viibimiskohad hõlmavad näiteks evakuatsioonikohti, ajutisi majutuskohti või varjupaiku, humanitaarabi jagamise järjekordi ja ümberasustatud inimeste majutuskohti.

Vastused

3 – Hädaolukorra lahendamise kavad sisaldavad kõiki vajalikke meetmeid puudega inimeste kaitsmiseks ning nende turvalisuse tagamiseks vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ja ühistes viibimiskohtades. Samuti arvestatakse täielikult nende erinevate vajaduste ja üldise heaoluga.

2 – Hädaolukorra lahendamise kavad sisaldavad mõningaid meetmeid puudega inimeste kaitsmiseks vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ja ühistes viibimiskohtades. Samuti arvestatakse osaliselt nende erinevate vajadustega.

1 – Hädaolukorra lahendamise kavad sisaldavad üksikuid meetmeid puudega inimeste kaitsmiseks vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ja ühistes viibimiskohtades, kuid nende erinevaid vajadusi eraldi ei käsitleta.

0 – Hädaolukorra lahendamise kavad ei sisalda meetmeid puudega inimeste kaitsmiseks häda- ega kriisiolukordades.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Põhialus 09: Tõhusa kriisidele reageerimise tagamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine kriisidele reageerimisse

2023.aasta rahvusvahelise ohvähendamise päeva puhul korraldatud uuringu kohaselt suutis ootamatult alanud kriisi korral kohe ja raskusteta evakueeruda ainult 20% puudega inimestest. Ülejäänud said evakueeruda teatavate raskustega ning 6% ei suutnud üldse evakueeruda. Piisava aja korral suureneks raskusteta evakueeruda suutvate inimeste osakaal 38%-ni. Sellest hoolimata oleks 58%-l puudega inimestest evakueerumine endiselt mõnevõrra või väga raske ning 4% ei suudaks ka siis evakueeruda.

Uuringust selgus ka, et 71%-l vastanutest puudus isiklik kriisivalmiduse plaan. Ainult 31%-l oli alati keegi, kes aitaks neil evakueeruda, samas kui 13%-l ei olnud kedagi, kes neid aitaks. Ainult 17% vastanutest teadis oma linnas või kogukonnas kehtivast kriisijuhtimiskavast ning vaid 14% ütles, et nendega oli selle koostamisel konsulteeritud.

Kohalikud omavalitsused peavad koostama ning korrapäraselt ajakohastama hädaolukorra lahendamise ja kriisivalmiduse kavasid. Nendest tuleb põhialuses 1 kirjeldatud struktuuri kaudu teavitada kõiki sidusrühmi, eelkõige teisi valitsemistasandeid ja naaberomavalitsusi, taristu käitajaid ning kogukonnarühmi. Hädaolukorra lahendamise plaanides tuleb käsitleda avaliku korra tagamist ning enim ohustatud elanikkonnarühmadele, sealhulgas puudega inimestele, toidu, vee, meditsiinitarvete, varjupaiga ja esmatarbekaupade, näiteks eluaseme parandamiseks vajalike vahendite tagamist.

- Töötada välja ja paigaldada ohtude tuvastamise ja seire seadmed ning varajase hoiatamise süsteemid. Need peavad olema kaasavad ja ligipääsetavad, arvestama eri liiki puuetega ning neid peavad toetama tõhusad kommunikatsioonisüsteemid, mis jõuavad kõigi kogukonnarühmade ja sidusrühmadeni, sealhulgas puudega inimesteni.
- Korraldada korrapäraselt koolitusi ja õppuseid, mis hõlmavad hädaolukordadele reageerimise süsteemi kõiki aspekte ning arvestavad kogukondade ja vabatahtlike rolliga. Õppused ja süsteemid peavad olema kaasavad.
- Kaasata reageerimiseks valmistumisse eri valdkondade spetsialiste ja organisatsioone, sealhulgas insenere, töövõtjaid, puudega inimeste organisatsioone (PIOsid), puudevaldkonna teadmistega tervishoiutöötajaid ning sotsiaaltöötajaid, et nad saaksid tõhusalt osaleda kriisivalmiduse, reageerimise ja taastumisega seotud tegevustes.
- Koordineerida ja juhtida reageerimistegevusi ning abiorganisatsioonide panust.
- Tagada juba enne kriisi toimiva mehhanismi olemasolu, mille abil saab pärast kriisi raha kiiresti, otstarbekalt ja läbipaistvalt välja maksta (põhialus 10).
- Eraldada kriisidele reageerimiseks ja neist taastumiseks piisavad reservvahendid ning tagada nende säilimine ettenähtud otstarbeks (põhialus 3).

,

Küsimus 9.1. Kaasav ohtude tuvastamine, seire ja varajane hoiatamine
Küsimus
Kas kohalikul omavalitsusel on prognoosi- ja seireseadmed, mitut ohtu hõlmavad varajase hoiatamise süsteemid ja/või nendega seotud kommunikatsioonisüsteemid, mis toimivad puudega inimeste jaoks tõhusalt ning arvestavad puuete mitmekesisusega?
Kommentaarid
Sendai ohuolukordade vähendamise raamistikus käsitletakse puuet kriisivalmiduse suurendamise kontekstis, rõhutades ligipääsetavust ja kaasamist ning tunnustades puudega inimeste sisulist osalemist. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis käsitletakse kriisivalmiduse suurendamise olulisi aspekte. Konventsiooni tähtsamatest artiklitest võib esile tõsta järgmised: Artikkel 10: osalisriigid kinnitavad, et igal inimesel on sünnipärane õigus elule, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada puudega inimestele selle õiguse tegelik teostamine teistega võrdsetel alustel. Artikkel 11: osalisriigid kohustuvad osutama puudega inimestele abi häda-, kriisi- ja ohuolukordades, kaasa arvatud relvakonfliktid, humanitaarsed eriolukorrad ja loodusõnnetused.
Vastused
3 – Kohalikul omavalitsusel on varajase hoiatamise süsteemi osaks olevad prognoosi- ja seireseadmed ning kommunikatsioonisüsteem, mis toimib tõhusalt kogu elanikkonna jaoks ja arvestab täielikult puudega inimeste erinevate vajaduste ning olukorraga.
2 – Kohalikul omavalitsusel on varajase hoiatamise süsteemi osaks olevad prognoosi- ja seireseadmed ning kommunikatsioonisüsteem, mis toimib tõhusalt enamiku, näiteks 50–75% puudega elanike jaoks.
1 – Kohalikul omavalitsusel on varajase hoiatamise süsteemi osaks olevad prognoosi- ja seireseadmed ning kommunikatsioonisüsteem, mis toimib tõhusalt vähem kui poolte puudega elanike jaoks.
0 – Puudega inimeste jaoks varajase hoiatamise süsteemide tõhusa toimimise tagamiseks ei ole võetud erimeetmeid.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Küsimus 9.2. Õppused

Küsimus

Kas kohalik omavalitsus korraldab igal aastal õppusi või simulatsioone, millesse kaasatakse puudega elanikke ja nende organisatsioone?

Kommentaarid

Õppused on seotud avalikkuse osalemise ja kohaliku tasandi suutlikkuse suurendamisega. Vt põhialus 6. Konkreetsete hädaolukordade õppusi võib täiendada muude kohalike tegevuste ning väiksema ulatusega hädaolukordade stsenaariumidega, näiteks väikese üleujutuse või nõrga maavärina tagajärgede läbimängimisega, et:

• harjutada hädaolukorrale reageerimise eri aspekte, näiteks rahvahulga ohjamist;
• katsetada võimalike evakuatsiooniteede läbilaske- ja transpordivõimekust;
• hinnata ligipääsetavust, reageerimisaega ja muid asjaolusid.

Vastused

3 – Korraldatakse väga realistlikke õppusi, mille on valideerinud ja mille juhtimises osalevad eri valdkondade spetsialistid ning puudega inimeste organisatsioonid. Õppused hõlmavad kõige tõenäolisemat ja kõige raskemat stsenaariumi ning arvestavad puudega inimeste erivajadustega.

2 – Mitme stsenaariumi alusel korraldatakse iga-aastaseid või korrapäraseid õppusi. PIOsid kaasatakse mõnikord ning õppustel arvestatakse osaliselt puudega inimeste erivajadustega.

1 – Konkreetsetel eesmärkidel korraldatakse piiratud ulatusega õppusi. Stsenaariume on vähe ja puudega inimesi kaasatakse piiratud määral.

0 – Puudega inimesi kaasavaid õppusi ei korraldata.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Küsimus 9.3. Teavituskampaaniad ja mitme stsenaariumiga õppused

Küsimus

Kas kohalik omavalitsus korraldab teadlikkuse suurendamise kampaaniaid ja/või mitut ohtu hõlmavaid õppusi, mis aitavad tuua esile puudega inimeste erinevad vajadused evakueerimist, otsingu- ja päästetöid ning varjupaikade haldamist nõudvates hädaolukordades?

Kommentaarid

Vastused

3 – Jah, eri liiki hädaolukordi käsitlevaid kampaaniaid ja õppusi korraldatakse korrapäraselt. Nende käigus koolitatakse puudega inimesi, nende peresid ja puudega inimeste organisatsioone (PIOsid), samuti päästjaid ja esmaabiandjaid. Olemas on spetsialistide nimekiri ning eri vajadustele vastavalt varustatud varjupaigad ja muud rajatised.

2 – Kampaaniaid ja õppusi korraldatakse, kuid mitte korrapäraselt. Kohalikul omavalitsusel on siiski ajakohane nimekiri koolitatud otsingu- ja päästespetsialistidest ning varjupaikadele esitatavate nõuete loetelu.

1 – Kampaaniaid ja õppusi korraldatakse, kuid mitte korrapäraselt. Kohalikul omavalitsusel ei ole koolitatud otsingu- ja päästespetsialistide nimekirja ega varjupaikadele esitatavate nõuete loetelu.

0 – Kampaaniaid ega õppusi ei ole kunagi korraldatud.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Põhialus 10: Taastumise kiirendamine ja varasemast paremini ülesehitamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine taastumisse ja varasemast paremini ülesehitamisse

> Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse suurendamise võrgustiku (LAC DiDRR Network) sõnul: „[...] taastumisetapis jäetakse puudega inimesed otsustamisest kõrvale ja nende erivajadusi eiratakse.“

Kohalikud omavalitsused peavad tagama, et kindlakstehtud riskide põhjal oleksid olemas piisavad ja asjakohased kavad. Pärast kriisi tuleb seada mõjutatud inimeste vajadused taastamise ja ülesehitamise keskmesse ning kavandada ja ellu viia taastamistöid nende aktiivsel osalusel.

Varasemast paremini ülesehitamine on Sendai raamistiku ja kümne põhialuse keskne osa. Puudega inimesi kaasav ülesehitamine on kriisivalmiduse tagamiseks hädavajalik. Pärast kriisi tuleb:

- seada mõjutatud kogukondade, sealhulgas juba enne kriisi puudega olnud inimeste ja kriisis vigastada saanud inimeste vajadused taastamise ja ülesehitamise keskmesse. Nad peavad aktiivselt osalema taristu, vara ja elatusvahendite taastamise kavade koostamisel ning elluviimisel,
- koguda, süstematiseerida ja avaldada varasematest kriisidest saadud õppetunde puudega inimeste kogemuste kohta ning selle lähenemisviisi alusel välja töötatud häid reageerimistavasid,
- tagada, et taastamisprogrammid oleksid kooskõlas pikaajaliste prioriteetidega, sealhulgas põhimõttega, et kedagi ei jäeta kõrvale, ning kriisist mõjutatud piirkondade kestliku arenguga. Taastamist ja ülesehitamist saab suures osas kavandada juba enne kriisi. Puudega inimeste kaasamisega tuleb arvestada kõigis etappides. See on hädavajalik, et ehitada varasemast paremini, kaasavamalt ja kriisidele vastupidavamalt.

Küsimus 10.1. Kaasav ülesehitamine ja taastamine
Küsimus
Kas kriisijärgse ülesehitamise ja taastamise eesmärk on kujundada ligipääsetavam ja kaasavam ühiskond, kaasates sisuliselt puudega inimeste organisatsioone?
Kommentaarid
Puudega inimeste ja teiste haavatavate rühmade kaasamisega tuleb arvestada ülesehitamis- ja taastamisprotsessi kõigis etappides. Sendai raamistiku V osa „Sidusrühmade roll“ alapunktis iii märgitakse: „Puudega inimestel ja nende organisatsioonidel on väga oluline roll ohindamisel ning konkreetsetele vajadustele kohandatud kavade koostamisel ja rakendamisel, võttes muuhulgas arvesse universaalse disaini põhimõtteid.“
Vastused
3 – Puudega inimeste organisatsioonid (PIOd) ja teised sotsiaalkaitseteenuseid osutavad osalised on aktiivselt kaasatud ülesehitamis- ja taastamisprotsessi. Arvesse võetakse elanikkonna erinevaid ja läbipõimunud vajadusi, eelkõige puudega inimeste, naiste ja tüdrukute ning teiste kõige enam ohustatud rühmade vajadusi.
2 – PIOd ja teised sotsiaalkaitseteenuseid osutavad osalised on ülesehitamis- ja taastamisprotsessi osaliselt kaasatud ning erinevaid ja mitmekesiseid vajadusi võetakse arvestataval määral arvesse.
1 – PIOd ja teised sotsiaalkaitseteenuseid osutavad osalised osalevad ülesehitamis- ja taastamisprotsessis üksikjuhtumite kaupa ning erinevaid vajadusi võetakse arvesse vähesel määral.
0 – PIOd ega teised sotsiaalkaitseteenuseid osutavad osalised ei osale aktiivselt ülesehitamis- ja taastamisprotsessis.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Küsimus 10.2. Saadud õppetundide koondamine
Küsimus
Kas pärast kriisi on kehtestatud selged protsessid puudujääkidest õppimiseks, eelkõige seoses puudega inimeste osalemise ja neile avaldunud mõjuga, arvestades ka selliseid tegureid nagu sugu, vanus, sissetulek ja geograafiline paiknemine? Kas saadud õppetundide arvestamiseks taastamisprojektide kavandamisel ja elluviimisel on olemas selged ja tõhusad mehhanismid ning protsessid?
Kommentaarid
Hädaolukorra või kriisi järelreageerimise ja -parendusvõimaluste hindamine ehk varasemast paremini ülesehitamine aitab oluliselt kaasa taastamistööde kavandamisele ja elluviimisele. Puudega inimeste kaasamine annab võimaluse täiustada süsteeme ja teenuseid, muuta need kaasavamaks ja esindavamaks ning samal ajal vältida või leevendada tulevasi kriisiriske.
Vastused
3 – Igast kriisist või hädaolukorrast õppimiseks on kehtestatud selged protsessid, milles pööratakse erilist tähelepanu puudega inimeste osalemisele ja kriisi erinevale mõjule neile. Kohalik omavalitsus on võtnud selle eest vastutuse ning kehtestanud selged ja tõhusad mehhanismid ning protsessid saadud õppetundide arvestamiseks taastamisprojektide kavandamisel ja elluviimisel.
2 – Kriisijärgsete parendusvõimaluste kindlakstegemiseks kogutakse ja levitatakse õppetunde süsteemselt, pöörates erilist tähelepanu puudega inimeste ja teiste haavatavate rühmade osalemisele ja/või neile avaldunud mõjule. Teadmised pärinevad siiski välistelt osalistelt, mitte omavalitsusest.
1 – Puudega inimeste osalemise ja/või neile avaldunud mõju kohta saadakse ning jagatakse mõningaid õppetunde, kuid seda ei tehta süsteemselt ega sisuliselt.
0 – Õppetundide kogumine ei ole kavandatud ega institutsionaliseeritud, ei lähtu kindlast eesmärgist ning sõltub üksikisikute algatusest.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam